

Openbare invalidentoiletten

Tilburg

juni 2016

Openbare invalidetoiletten in Tilburg.

Aanleiding voor het onderzoek

Ruim 10 jaar geleden werd door de gemeente Tilburg in overleg met het Tilburgs Overleg Gehandicaptenorganisaties (TOG) vastgesteld dat er met name in het uitgaansgebied van de stad onvoldoende toiletvoorzieningen waren. Dit gold voor heren, maar in veel sterkere mate voor dames en nog meer voor mensen met een beperking. Dit moest beter.

Inmiddels heeft ook Nederland (in januari 2016) eindelijk het VN verdrag voor de rechten van de mensen met een beperking geratificeerd. Gemeenten hebben de plicht er voor te zorgen dat mensen met een beperking zelfstandig en ongehinderd kunnen deelnemen aan de maatschappij. We moeten komen tot een inclusieve maatschappij.

Belangrijk daarbij zijn de openbare invalidetoiletten.

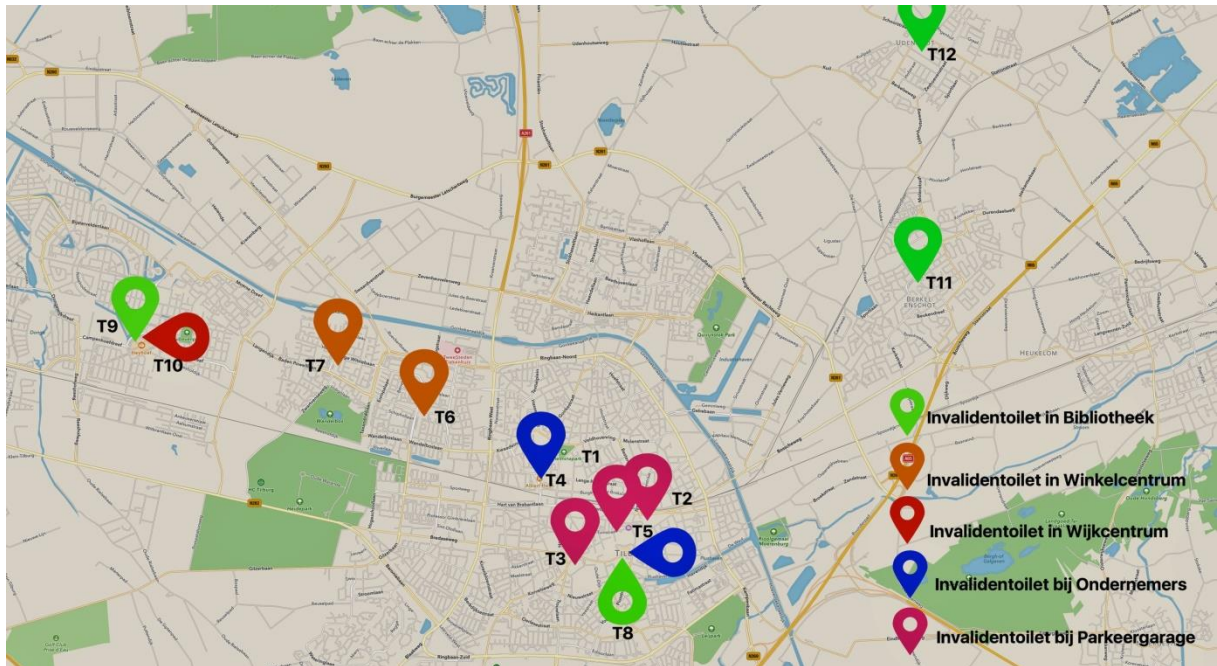
Onder een openbaar invalidetoilet verstaan we een makkelijk vindbaar toilet dat zodanig is uitgevoerd dat het voldoet aan de eisen van toegankelijkheid zoals vastgelegd in het handboek voor toegankelijkheid en dat gedurende ruime openingstijden vrij, met de zogenaamde eurosleutel of tegen betaling beschikbaar is voor mensen met een beperking.

Als deze voorzieningen er niet zijn zien mensen met een beperking af van een bezoek of zijn ze gedwongen hun toevlucht te nemen tot incontinentie maatregelen.

Het onderzoek

In de gemeente Tilburg zijn op diverse plaatsen openbare invalidetoiletten beschikbaar. In dit rapport onderscheiden we een aantal categorieën:

1. Zelfstandige voorzieningen op strategische plaatsen zoals bij parkeergarages, uitgaanscentra of in winkelcentra, vaak 7 dagen in de week 24 uur per dag open,
2. Voorzieningen in openbare gebouwen zoals bibliotheken en wijkcentra, met beperkte openingstijden,
3. Voorzieningen bij knooppunten van openbaar vervoer, 7 x 24 open,
4. Voorzieningen in gebouwen met een functie in de gezondheidszorg zoals ziekenhuizen en gezondheidscentra, beperkt open,
5. Voorzieningen in commerciële bedrijven zoals grootwinkelbedrijven en horecagelegenheden, beperkt open,

De openbare invalidentoiletten in de gemeente Tilburg

TOG heeft de haar bekende openbare invalidentoiletten uit de categorieën 1 en 2 in kaart gebracht en geanalyseerd met behulp van een checklist (bijlage 1) op basis van het handboek voor toegankelijkheid. In bijlage 2 vindt u een korte omschrijving van de vindbaarheid van de 12 bezochte toiletten en van de punten waarop ze niet voldoen. Bijlage 3 geeft een overzicht van het totaalresultaat van het onderzoek.

Conclusie

In de gemeente Tilburg zijn een beperkt aantal openbare invalidentoiletten, ze zijn over het algemeen redelijk goed te gebruiken, op detailpunten zijn ze allemaal voor verbetering vatbaar.

Slechts twee van de twaalf toiletten in Tilburg zijn 7 dagen in de week 24 uur per dag te gebruiken.

Het toilet op het Piusplein dat speciaal door de gemeente gerealiseerd werd voor mensen met een beperking is op zich goed qua afmetingen en inrichting, maar is door de oplossing van het voorportaal niet bereikbaar voor mensen in een rolstoel.

De vindbaarheid is slecht, er is nauwelijks bewegwijzering.

Er zijn gebieden in de stad waar behoefte is aan een openbaar invalidentoilet.

De toiletten in wijkcentra en bibliotheken zijn nauwelijks herkenbaar als openbaar.

Aanbevelingen

1. De vindbaarheid van openbare invalidentoiletten in de openbare ruimte en vervolgens in het gebouw moet verbeterd worden. Een uniform wegwijs systeem moet daarvoor opgezet worden. Als extra kan daarbij een digitaal zoekstelsel middels een app ("hogenood") nuttig zijn.
2. Voor alle bestaande openbare invalidentoiletten geldt dat ze, deels op details, verbeterd moeten worden. Het voorportaal van het toilet op het Piusplein moet aangepast worden.
3. De openingstijden van de meeste openbare invalidentoiletten zijn te beperkt, ze moeten gelijk lopen met de gebruikstijden van het omliggende gebied.
4. De spreiding over de stad is onvoldoende, om te bepalen waar als eerste nieuwe voorzieningen moeten komen denkt TOG aan het opstellen van criteria. Bijvoorbeeld omvang van het winkelcentrum, aantal bezoekers per dag voor een bepaald gebied of frequentie van evenementen in een bepaald gebied.

Als voorbeeld onderstaande winkelcentra waar een openbaar invalidentoilet ontbreekt:

A Noodzakelijk	B Zeer gewenst	C Gewenst
a1 Wagnerplein	b1 De Blaak	c1 Besterdplein / Besterdring
a2 Heyhoef	b2 Stadsplein Forum	c2 Korvelseweg / Korvelplein
a3 AABEE terrein	b3 Pater van den Elsenplein	c3 Buurmalsenplein
a4 Stappegoor	b4 Dalempromenade	c4 Bernardusplein
	b5 Verdiplein	c5 Burgemeester van de Mortelplein

TOG is graag bereid om met de gemeente samen te werken om de situatie rondom openbare invalidentoiletten in Tilburg te verbeteren.

Bijlagen:

1. Checklist invalidentoilet op basis van handboek toegankelijkheid
2. Korte omschrijving van de vindbaarheid van de 12 bezochte toiletten en van de punten waarop ze niet voldoen
3. Matrix met de scores van de 12 bezochte toiletten per criterium

Tilburgs Overleg
Gehandicaptenorganisaties

Spoorlaan 444 5038 CH Tilburg
Postbus 1443 5004 BK Tilburg
013-468 61 65 bureau@togtilburg.nl

Bijlage 1

Onderstaande checklist is samengesteld op basis van de criteria voor een toegankelijk invalidentoilet zoals beschreven in het Handboek voor Toegankelijkheid.

Checklist Invalidentoilet TOG				
Criteria beoordeling invalidentoilet		Beoordelingsniveau		
		A	B	C
to1	Hoeveel aangepaste toiletten zijn er in de voor publiek toegankelijke ruimtes?	minimaal 1 per verdieping op maximaal 75m van alle ruimtes	Minimaal 1 in het hele gebouw	geen
to2	Wat is de hoogte van de drempels/niveaoverschillen?	Geen of maximaal 2 cm	2cm <x> 7cm (toelichten)	> 7cm (toelichten)
to3	Draait de deur naar buiten open?	Ja of schuifdeur		Nee
to4	Zit er een horizontale beugel op de binnenkant van de deur, op een hoogte van 90 tot 120 cm?	Ja	wel beugel, maar niet juiste hoogte of niet horizontaal	Nee
to5	Voldoet de deur aan de eisen voor deuren?	Ja		Nee (toelichten)
to6	Afstand toiletspot – verste zijmuur	minimaal 90cm	80cm <x> 90cm	< 80cm
to7	Afstand toiletspot – dichtstbijzijnde zijmuur	minimaal 35cm		< 35cm
to8	Afstand voorste punt van toiletspot tot achterwand?	70cm		< 70cm
to9	Diepte van vrije ruimte voor de toiletspot?	minimaal 120cm	90cm <x> 120cm	< 90cm
to10	Hoe groot is de mogelijke draaicirkel?	Minimaal 150 x 150cm	90 x 120cm <x> 150 x 150cm	< 90 x 120cm
to11	Antislip ondergrond?	Ja		Nee
to12	Hoe groot is de vrije doorgangsbreedte naar alle te gebruiken elementen?	minimaal 85cm	80cm <x> 85cm	< 80cm
to13	Hoogte Toiletspot (inclusief bril)?	46cm <x> 54cm		< 46cm of > 54cm
to14	Hoeveel opklapbare steunbeugels zijn aanwezig?	aan beide zijden	1 aan de gesloten zijde	geen of 1 aan de open zijde
to15	Afstand van de as van de toiletspot tot de beugel(s)?	30cm <x> 35cm	35cm <x> 45cm	< 30cm of > 45cm
to16	De lengte van de opklapbare beugel(s)?	minimaal 90cm	70cm <x> 90cm	< 70cm
to17	Hoe ver steek de beugel voor de pot uit?	20cm voor de wc-pot uit	10cm tot 20cm voor de wc-pot uit	alle andere gevallen
to18	Hoogte bovenkant van de beugel tot de zitting	25cm <x> 30cm		< 25cm of > 30cm
to19	Waar bevindt de wastafel zich?	in de toiletruimte zelf	niet in de eigenlijke toiletruimte zelf	geen wastafel
to20	Hoogte bovenrand van de wastafel?	80cm <x> 90cm		< 80cm of > 90cm
to21	Vrije hoogte onder de wastafel?	minimaal 70cm		< 70cm
to22	Is de sifon weggewerkt?	Ja	gedeeltelijk	Nee
to23	Afstand van as van kraan tot aangrenzende zijmuur?	minimaal 50 cm	30cm <x> 50cm	< 30cm
to24	Wat voor type kraan is gebruikt?	hendel kraan, automatische kraan of duwknop		draaikraan of duwknoppen in de grond
to25	Is de toiletruimte altijd geopend?	Ja	Nee, maar het is wel duidelijk waar de sleutel te halen is	Nee
to26	Is er rondom alarmkoord aangebracht, contrasterend in kleur, 40cm boven de vloer?	Ja	wel bruikbaar alarm, maar koord wijkt af	Nee
to27	Is het alarm buiten het toilet hoorbaar en zichtbaar?	Ja	alleen hoorbaar of alleen zichtbaar	Nee
to28	Is er een vaste spiegel van 100cm tot 195 cm hoogte?	Ja	hoogte wijkt af	Nee
to29	Zijn er minimaal twee kledinghaken op een hoogte tussen de 90cm en 120cm?	Ja	één haak op juiste hoogte	Nee

Bijlage 2

Van de 12 bezochte voorzieningen geven we korte omschrijving van de vindbaarheid en de punten waarop het toilet niet voldoet aan de eisen uit het Handboek voor Toegankelijkheid:

T1 Parkeergarage Pieter Vreedeplein

- a Het zelfreinigende toilet is op niveau -2 in de parkeergarage, nabij de invalidenparkeerplaatsen, wegwijzing er naar toe alleen op niveau -2, er is een aanduiding op de deur. Toegangsprijs € 0,50.
- b Openingstijden: alle dagen: 07.00 - 01.00
- c De afstand van de as van de toiletpot tot de beugels is 42 cm, de hoogte van de bovenkant van de beugels tot aan de zitting is 38 cm
- d Er is een wastafel waarvan de bovenrand op hoogte van 96 cm is, de vrije hoogte is hier 85 cm
- e Er is hier een automatische kraan en handdroger, er zijn geen kledinghaken
- f Er is een alarm d.m.v. 2 drukknoppen in de zijwand op een hoogte van 76 cm.

T2 Parkeergarage Tivoli

- a Deze zelfreinigende toiletunit is op de begane grond nabij de (brom) fietsen en scooterstalling en is bereikbaar via de ingang van parkeergarage en vanuit de veemarktstraat. De toegangsprijs bedraagt € 0,50, voor mensen die een eurosleutel hebben is het toilet gratis. Deze is te koop op www.eurosleutel.nl
- b Openingstijden: altijd open
- c De afstand van de as van de toiletpot tot de beugels is 38 cm, de hoogte van de bovenkant van de beugels tot aan de zitting is 42 cm.
- d De afstand van pot tot dichtstbijzijnde muur is minder dan 35 cm, hoogte toiletpot (inclusief bril) is 58 cm. De opklapbare beugel links is 60 cm lang en steekt niet voor de pot uit, de vaste beugel rechts is 104 cm.
- e De wastafel in de ruimte is op een hoogte van 95 cm. Er is hier een automatische kraan en handdroger. Er is een spiegel op een hoogte van 121 tot 200 cm en er zijn geen kledinghaken. Er is een alarm d.m.v. 1 drukknop bij de wastafel op een hoogte van 93 cm.

**T3 Parkeergarage
Louis Bouwmeesterplein**

- a Deze zelfreinigende toiletunit is op de begane grond nabij de ingang van de parkeergarage. De toegangsprijs bedraagt € 0,50, voor mensen die een eurosleutel hebben is het toilet gratis. Deze is te koop op www.eurosleutel.nl
- b Openingstijden: altijd open
- c De afstand van de as van de toiletpot tot de beugels is 38 cm, de hoogte van de bovenkant van de beugels tot aan de zitting is 42 cm.
- d De afstand van pot tot dichtstbijzijnde muur is minder dan 35 cm, hoogte toiletpot (inclusief bril) is 58 cm. De opklapbare beugel links is 60 cm lang en steekt niet voor de pot uit, de vaste beugel rechts is 104 cm.
- e De wastafel in de ruimte is op een hoogte van 95 cm. Er is hier een automatische kraan en handdroger. Er is een spiegel op een hoogte van 121 tot 200 cm en er zijn geen kledinghaken. Er is een alarm d.m.v. 1 drukknop bij de wastafel op een hoogte van 93 cm.

**T4 Albert Heijn XL
Jan Heijnsstraat**

- A Deze invalidentoilet bevindt zich uiterst linksvoor in de winkel bij de info balie, daar kunnen ze het poortje openen. Het toilet is gratis te gebruiken.
- B Openingstijden: maandag - zaterdag: 07.00 - 22.00
zondag: 10.00 - 20.00
- C De afstand van de as van de toiletpot tot de beugels is 41 cm, de hoogte van de bovenkant van de beugels tot aan de zitting is 40 cm.
- D De afstand van de toiletpot tot de verste zijmuur is 82 cm. De hoogte van de toiletpot (inclusief bril) is 61 cm. Er zit geen beugel op de deur. De grootst mogelijke draaicirkel is 114 cm. De wastafel in de ruimte bevindt is op 88 cm. Er is geen alarm en kledinghaken.

**T5 Pizzabar
Piusplein / Paleisring**

- a In dit pand is een openbaar invalidentoilet gehuisvest. Het toilet is gratis te gebruiken.
- b Openingstijden: zondag - woensdag: 12.00 - 22.00
 donderdag - zaterdag: 12.00 - 03.00
- c Het is een wat krappe ruimte met een zeer krap voorportaal wat het moeilijk maakt om je erin te manoeuvreren met een rolstoel.

**T6 Winkelcentrum
Westermarkt**

- a Het invalidentoilet is een aparte ruimte op de Westermarkt. Om het toilet te openen is inworp van € 0,50 nodig. Voor iemand met een slechte handfunctie kan dit moeilijk zijn. Het toilet is tussen de Albert Hein supermarkt en Hans Anders Audio.
- b Openingstijden: maandag: 13.00 - 18.00
 dinsdag – donderdag: 9.00 - 18.00
 vrijdag 9.00 - 20.00
 zaterdag 10.00 - 17.00 koopzondag 12.00 - 17.00
- c De pot steekt 65 cm uit de achterwand. De draaicirkel is 130cm. De sifon van de wastafel is niet goed weggewerkt. De spiegel is op 140 tot 180 cm. Kledinghaken ontbreken.
- d Er is wel een alarmkoord aanwezig. Dit hangt op 25 cm hoogte aan twee wanden. Het is onduidelijk wie er dient te reageren op het alarm.
- e De sifon van de wastafel is niet goed weggewerkt. De spiegel is op 140 tot 180 cm hoogte.

T7 Winkelcentrum Paletplein

- a Het invalidetoilet is een aparte ruimte op de Westermarkt. Om het toilet te openen is inworp van € 0,50 nodig. Voor iemand met een slechte handfunctie kan dit moeilijk zijn.
- b Openingstijden:

maandag - donderdag:	08.30 - 18.00
vrijdag:	08.30 - 20.00
zaterdag	08.30 - 17.00
koopzondag	12.00 - 17.00
- c Er zit geen beugel op de deur en is een licht afgestelde deurdranger.
- d Er zijn twee steunbeugels, die 80 cm lang zijn en 10 cm voor de pot uitsteken
- e Het alarm en een spiegel ontbreken. De ruimte wordt beperkt vanwege de aanwezigheid van een schoonmaakmachine in het toilet.

T8 Bibliotheek Koningsplein

- a Er zijn invalidetoiletten op de begane grond en de 1e verdieping die identiek zijn., geen wegwijzing er naar toe, alleen aanduiding op de deur
- b Openingstijden:

maandag - vrijdag:	09.00 - 21.00
zaterdag:	09.00 - 17.00
zondag	13.00 - 17.00
- c De hoogte van de toiletpot (inclusief bril) is 63cm, op de dichtstbijzijnde zijmuur zijn 2 rolhouders gemonteerd waardoor de rechter beugel niet opgeklapt kan worden. De wastafel in de ruimte bevindt zich op 92 cm.
- d De ruimte rechts naast de pot is beperkt waardoor een zijwaartse transfer onmogelijk is.
- e De sifon is niet weggewerkt en er zijn kledinghaken op 128 cm hoogte

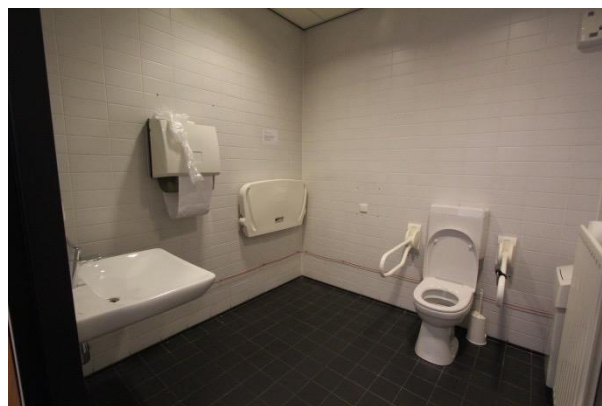
T9 Bibliotheek Heijhoef

- a Toilet bevindt zich nabij de entreehal van bibliotheek en wijkcentrum, geen wegwijzing er naar toe, alleen aanduiding op de deur
- b Openingstijden:

maandag:	13.00 - 18.00
dinsdag – donderdag:	9.00 - 18.00
vrijdag	9.00 - 20.00
zaterdag	10.00 - 17.00
- c Het toilet steekt 63 cm in plaats van 70 cm voor de wand
- d De hoogte van de toiletbril is 43 cm in plaats van tussen 46 en 54 cm
- e De beugels naast het toilet zijn 70 cm in plaats van 90 cm

T10 Wijkcentrum Heijhoef

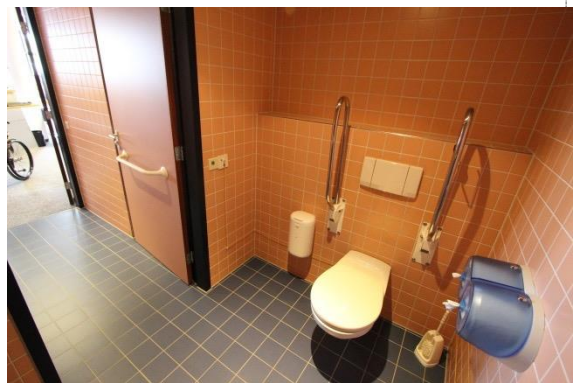
- a Toilet bevindt zich nabij de entreehal van bibliotheek en wijkcentrum, geen wegwijzing er naar toe, alleen aanduiding op de deur
- b Openingstijden: maandag - vrijdag: 08.30 - 23.00
- c Het toilet steekt 60 cm in plaats van 70 cm voor de wand
- d De hoogte van de toiletbril is 44 cm in plaats van tussen 46 en 54 cm
- e De beugels naast het toilet zijn 70 cm in plaats van 90 cm

**T11 Bibliotheek
Berkel - Enschtot**

- a Toilet bevindt zich bij de kantoren van de bibliotheek, geen wegwijzing er naar toe, en er is geen aanduiding op de deur met symbool
- b Openingstijden:
maandag:	14.00 - 18.00
dinsdag – donderdag:	10.00 - 18.00
vrijdag	10.00 - 20.00
zaterdag	10.00 - 15.00
- c Hart beugels tot hart toilet is 38 cm i.p.v. tussen 30 en 35 cm, De beugels naast het toilet zijn 80 cm i.p.v. 90 cm. Het alarm is niet zichtbaar buiten het toilet
- d De hoogte van de beugels t.o.v. de bril is 12 cm i.p.v. tussen 25 en 30 cm
- e De afstand van de kraan op de wastafel tot de zijmuur is 40 cm i.p.v. minimaal 50 cm. Er zijn geen kledinghaken (tussen 90 en 120 cm boven de vloer)

**T12 Bibliotheek
Udenhout**

- a Toilet bevindt zich in de bibliotheek, geen wegwijzing er naar toe, en er is geen aanduiding op de deur met symbool, bij de balie of het kantoor kan de sleutel van het toilet geleend worden
- b Openingstijden:
maandag - dinsdag:	13.00 - 18.00
woensdag:	10.00 - 18.00
vrijdag	13.00 - 20.00
zaterdag	10.00 - 13.00
- c Voor toiletpot 108 cm i.p.v. 120 cm. Draaicirkel in de ruimte 110 cm i.p.v. 150 cm
- d De beugels naast het toilet zijn 80 cm i.p.v. 90 cm, De sifon is niet weggewerkt.
- e De spiegel is van 100 tot 145 cm boven vloer i.p.v. 100 cm tot 195 cm
- f Er zijn geen kledinghaken (tussen 90 en 120 cm boven de vloer)

Bijlage 3

In onderstaande matrix is te zien dat geen van de 12 onderzochte invalidentoiletten op alle punten voldoet aan de te stellen eisen:

Openbare Toiletten in Tilburg		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Locatie openbaar invalidentoilet		P Pieter Vreedeplein	P Tivoli	P Louis Bouwmeesterplein	Albert Heijn XL Jan Heijnstraat	Pizzabar Plusplein / Paleisring	Winkelcentrum Westermarkt	Winkelcentrum Paletplein	Bibliotheek Koningsplein	Bibliotheek Heijhoef	Wijkcentrum Heijhoef	Bibliotheek Berkel Enschoot	Bibliotheek Udenhout	
Beoordelingscriterium														
t 01	Aantal voor publiek	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	
t 02	Hoogte drempel	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	
t 03	Deur naar buiten draaiend	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	
t 04	Op deur horizontale beugel	v	v	v	x	x	x	x	v	v	v	v	v	
t 05	Deur breder dan 85 cm	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	
t 06	Naast pot 90 cm	v	v	v	x	v	v	v	x	v	v	v	v	
t 07	Naast pot 35 cm	x	v	v	x	v	x	x	x	v	v	v	v	
t 08	Voorkant pot 70 cm uit achterwand	v	v	v	x	v	x	v	v	x	x	v	v	
t 09	120 cm voor pot	v	v	v	x	v	v	v	v	v	v	v	x	
t 10	Cirkel 150 cm in ruimte	v	v	v	x	v	x	x	v	v	v	v	x	
t 11	Vloer antislip	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	
t 12	Vrije doorgangen 85 cm	v	v	v	v	x	v	v	v	v	v	v	v	
t 13	Bovenkant toilet bril tussen 46 en 54 cm	x	v	v	x	v	v	v	x	x	x	v	v	
t 14	Aantal beugels naast toilet	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	
t 15	Afstand beugels tot hart toilet tussen 30 tot 35 cm	x	x	x	x	v	v	v	v	v	v	x	v	
t 16	Lengte beugels 90 cm	v	x	x	x	v	x	x	v	x	x	x	x	
t 17	Beugels 20 cm voor pot	v	v	v	v	v	x	x	v	x	x	x	x	
t 18	Hoogte beugels boven bril tussen 25 en 30 cm	x	x	x	x	v	v	v	v	v	v	x	v	
t 19	Wastafel in toiletruimte	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	
t 20	Bovenkant wastafel tussen 80 en 90 cm	x	x	x	v	v	v	v	v	v	v	v	v	
t 21	Onder wastafel 70 cm	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	
t 22	Sifon weggewerkt tegen achterwand	v	v	v	x	v	x	x	x	v	v	v	x	
t 23	Kraan tot zijmuur minimaal 50 cm	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	x	v	
t 24	Type kraan op wastafel geschikt	v	v	v	x	v	v	v	v	v	v	v	v	
t 25	Openingstijden *	d	e	e	a	a	b	b	a	a	b	a	c	
t 26	Alarmkoord rondom 40 cm boven vloer	x	x	x	x	x	x	x	v	v	v	v	v	
t 27	Alarm hoorbaar en zichtbaar buiten toilet	v	v	v	x	x	v	x	v	v	v	x	v	
t 28	Spiegel van 100 tot 195 cm boven de vloer	x	x	x	v	x	x	x	v	v	x	v	x	
t 29	2 kledinghaken tussen 90 en 120 cm boven vloer	x	x	x	x	x	x	v	x	v	v	x	x	
Wegwijzing:														
In de omgeving / er naar toe		v	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
Aanduiding op de deur		v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	x	x	
Zelfreinigend		v	v	v	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
Toegangs prijs € 0,50		x	x	x	v	v	x	x	v	v	v	v	v	
Eurosleutel		x	v	v	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
*		Openingstijden:						Score op criterium:						
		a	Winkeltijden						= goed					
		b	Wijkcentra tijden											
		c	Middagen						= kan beter					
		d	Garage tijden											
		e	Altijd						= slecht					